

Enerji Santrallerinde Performans Ölçümü

Presented by **Doç. Dr. Levent YAĞMUR**
TÜBİTAK - MAM

Sunum Planı

- Performans Ölçümü ve İzleme
- Performans Parametreleri ve Kayıplar
- Performans Sistemi Elemanları
- Değerlendirmeler

Performans Ölçümü

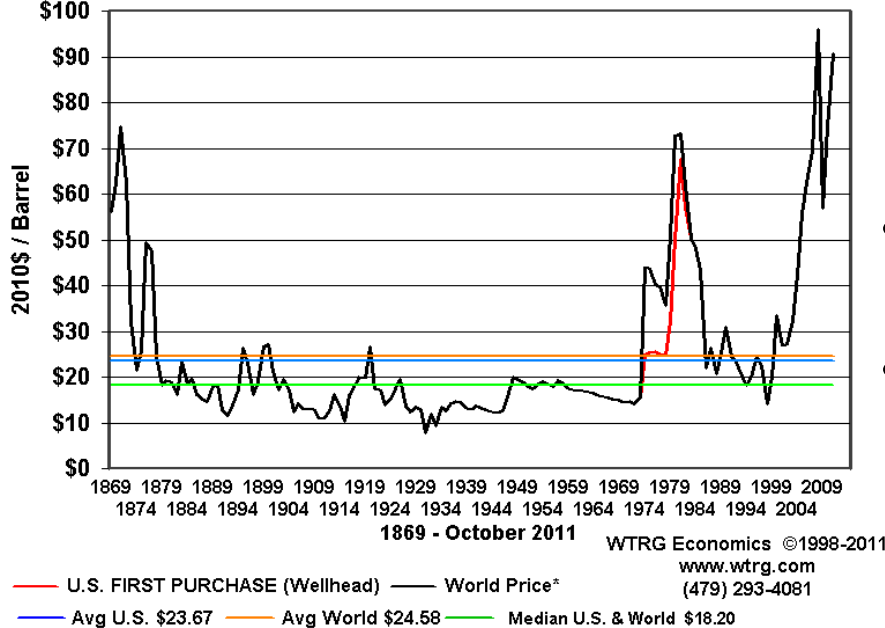
- Bir ekipmanda ya da santralda performansı etkileyen mekanik, hidrolik ve termodinamik parametrelerin izlenmesi,
- Ölçülen güç ve verim gibi performans parametrelerinin olması gereken referans değerleri ile karşılaştırmasının sağlanması.

Performans Sisteminde Amaç

- Enerji santralleri genelde yük temelinde çalıştırılan, «üretilen elektrik» odaklı işletmelerdir.
- Bu amaçla santralin kontrolü (DCS) için alınan veriler ile temel üretim ve verim değerleri dışında herhangi bir performans göstergesi yoktur.
- Performans göstergelerinin referans değerler ile karşılaştırılabilmesi için ilave ekipman, sistem ve yazılımlara ihtiyaç vardır.

Nasıl başladı...

CRUDE OIL PRICES
2010 DOLLARS

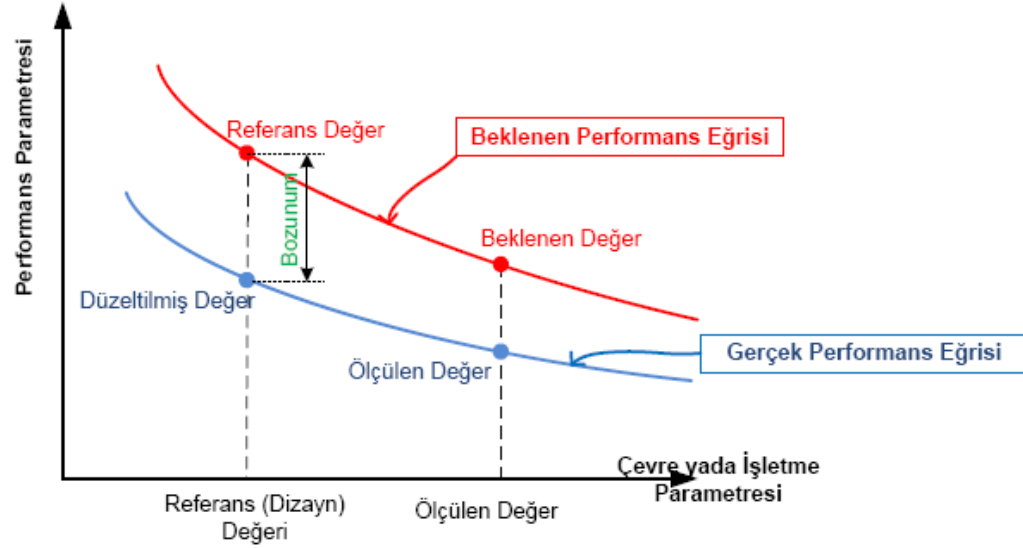
- Dünyada 1970'lerdeki petrol fiyatlarında ani yükselmeler sonrasında ilk olarak 1980'lerde başlamıştır.
- İlk çalışmalar ASME bünyesinde yapılmıştır (PTC)
- Önceleri raporlama amaçlı başlatılan bu girişim şimdilerde, minimum maliyetle maksimum karın elde edilmesine yönelik somut çözümlerle devam etmektedir.

Kontrol Verisi vs Performans Verisi

	Kontrol	Performans
Veri Toplama		
Uzun Süreli Veri Depolama		
Veri İşleme/Değerlendirme		
Mevcut Durum İzleme		
Trend izleme		
Raporlama		
Analiz (Maliyetler, Bakım periyotları vs.)		

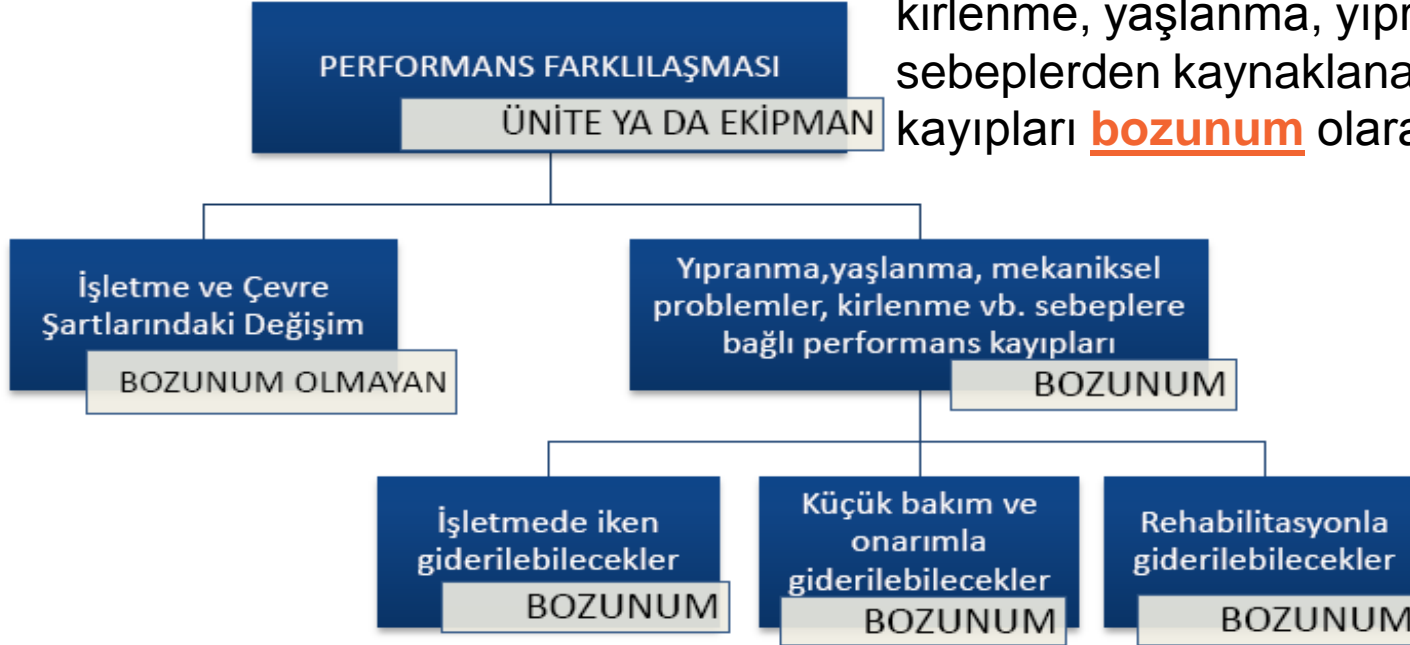
Performans İzleme

Bir ekipman ya da üniteye mevcut performansı değerlendirebilmek için, **beklenen (dizayn şartlarındaki)** performans değerleri ile karşılaştırma yapmak gerekir.

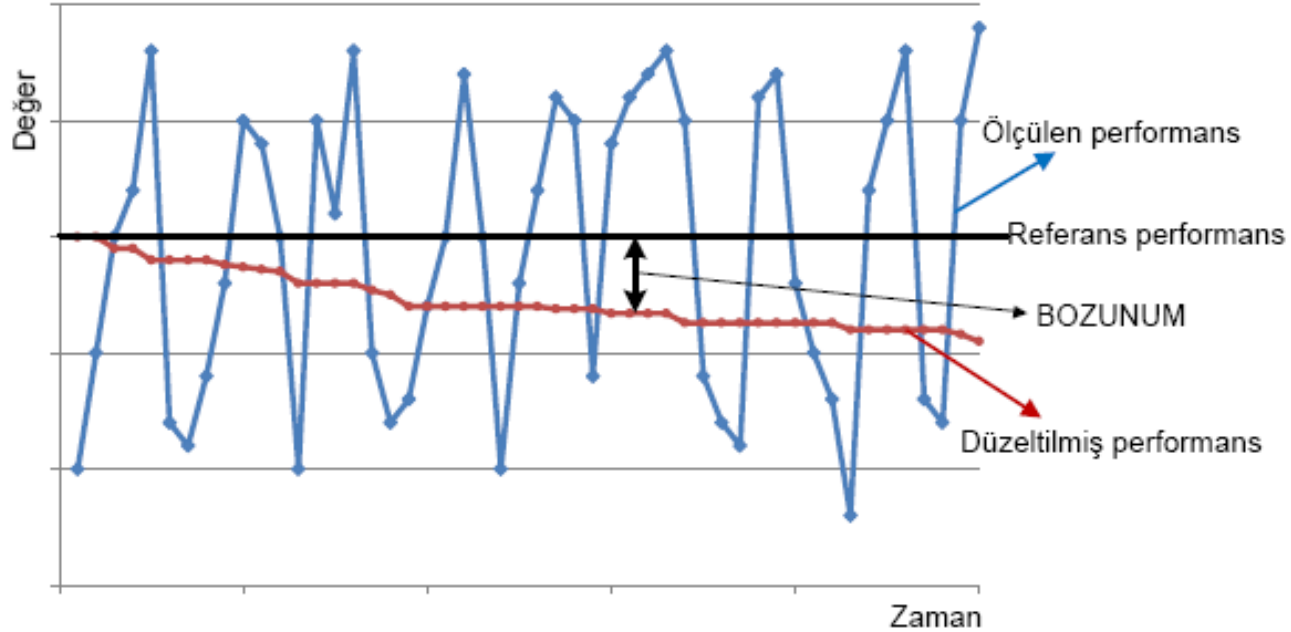
Bozunum

Ekipmandaki mekaniksel problemler, kirlenme, yaşlanma, yıpranma ve benzeri sebeplerden kaynaklanan bu performans kayıpları **bozunum** olarak adlandırılır.

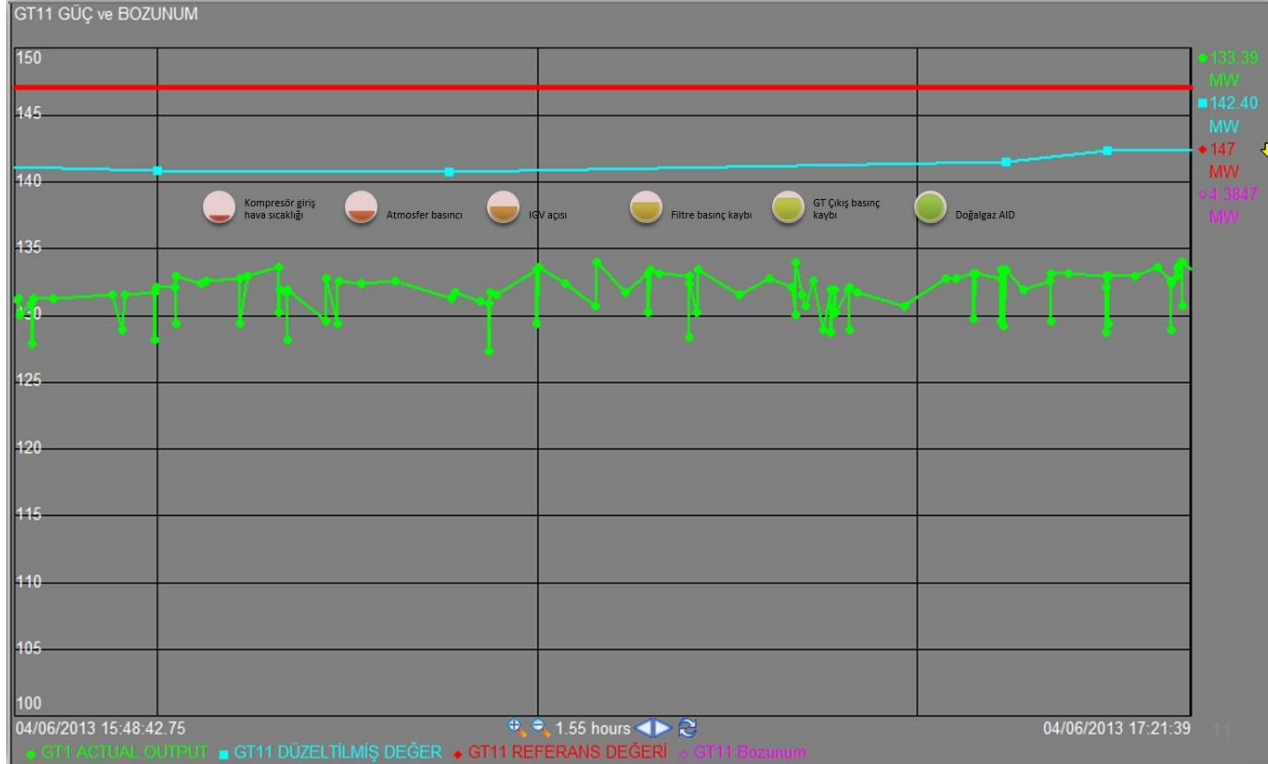

Zamana Bağlı Performans

Düzeltilmiş Değer

Kayıplar ve Potansiyel İyileştirmeler

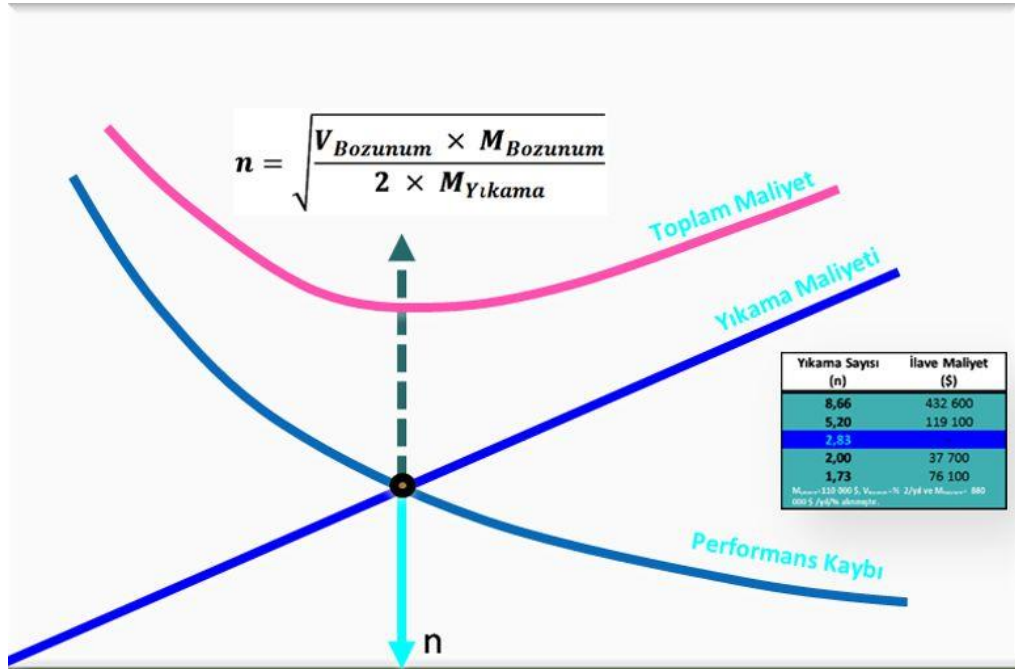
- GT, ST
- Kazan ya da HRSG
- Pompalar
- Soğutma Suyu ve Kondanser

GT

- Periyodik (Planlı) Duruş / Optimum Duruş

$N(\text{GüçBozunumu}) + N(\text{VerimBozunumu}) = N\text{DuruşKayıp}$

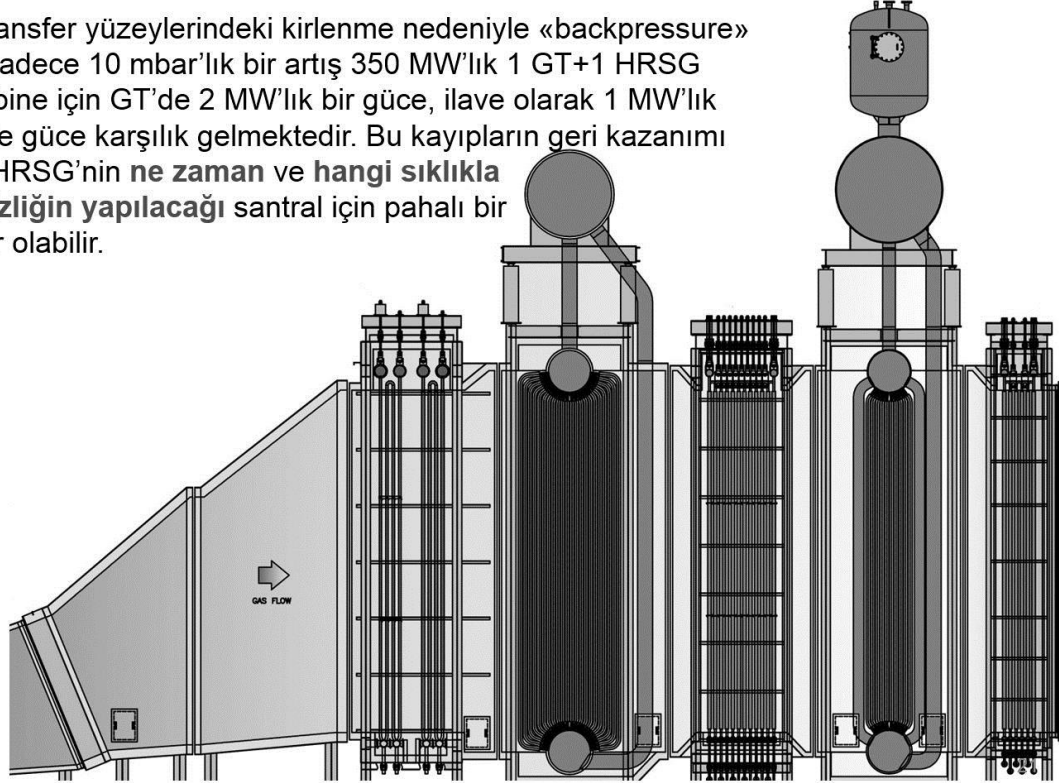
GT Kompresör Kanat Yıkama

Kompresör yıkama veriminde 2 puanlık bir artış, ilave olarak % 2 daha fazla havanın yanma odasına beslenmesini sağlayabilir. Bu faktörler birlikte (1+1) 350 MWe bir kombinede 12 MW artışı sağlar

HRSG

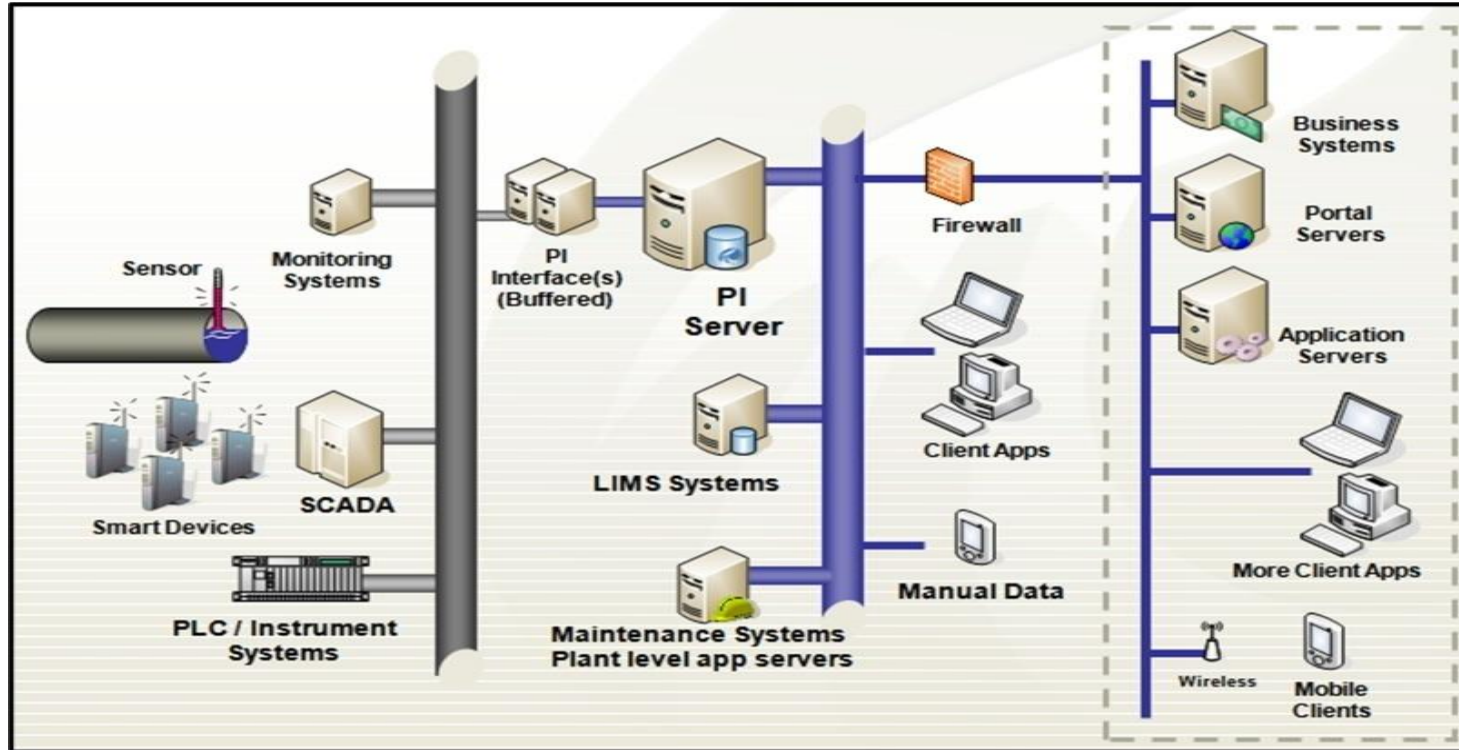
Isı transfer yüzeylerindeki kirlenme nedeniyle «backpressure» 'de sadece 10 mbar'lık bir artış 350 MW'lık 1 GT+1 HRSG kombine için GT'de 2 MW'lık bir güce, ilave olarak 1 MW'lık ST'de güce karşılık gelmektedir. Bu kayıpların geri kazanımı için HRSG'nin **ne zaman ve hangi sıklıkla temizliğin yapılacağı** santral için pahalı bir karar olabilir.

Pompalar

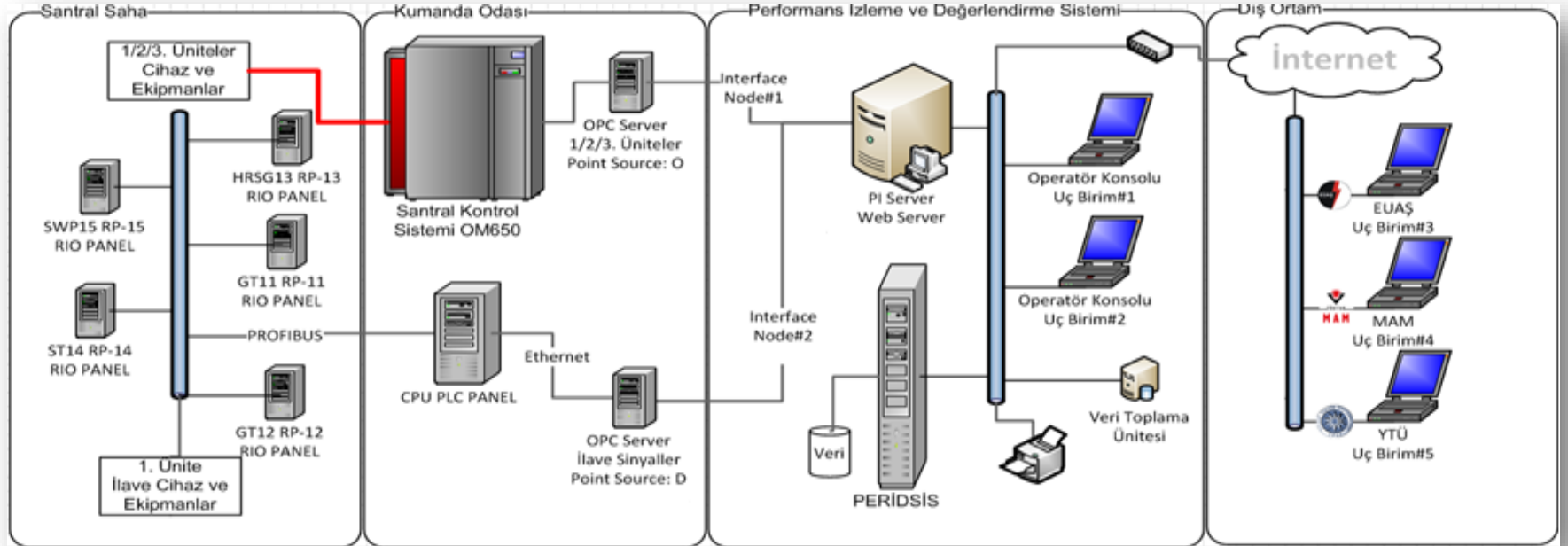
- Pompalar ömürleri boyunca işletmeye maliyeti; Ömür Maliyet(100) = İlk Satınalım(3) + Bakım(5) + Elektrik Tüketimi 92)
- Debi ve Verim bozunumlarına bağlı kayıpların boyutu sizi yeni bir pompa almanıza götürebilir ki bu sizin için daha avantajlı da olabilir (%20 mertebelerinde).
- Motorun düşük kapasitelerde çalışması ilave bir verim kaybına yol açacaktır ki bu değer % 10 mertebelerinde olabilir.

Santral Performans Sistemi

Uygulama

OSIsoft PI System

- Uzun süreli veri kayıt ve trend izleme, web arayüzü
- PI ProcessBook ile ölçülen değerlerin gözlemlenmesi,
- PI SMT ile Tag konfigürasyon ve ilave performans uygulamaları,
- Veri doğrulama scriptleri,
- PI Datalink,Excelle algoritma doğrulama

Özetle;

- Bugün performans sistemlerine dünden daha fazla ihtiyaç vardır.
- Ülkemizdeki santraller hala güç odaklı çalıştırılmaktadır.
- Bakım ve rehabilitasyon stratejileri performans ölçümlerine dayalı yapılmaktadır.
- Santral uygun bir performans izleme modeli seçip bu işi kolaylıkla yapmaya başlayabilir.

Doç. Dr. Levent YAĞMUR

levent.yagmur@tubitak.gov.tr

Baş Uzman Araştırmacı

TÜBİTAK MAM Enerji Enstitüsü

Termik Santral Teknolojileri Grubu

Cep: +90 (532) 634 2071

THANK YOU

Brought to you by **OSIsoft.**